TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Trình Quốc hội phương án đánh thuế tài sản không minh bạch

15:35 31/05/2018

Theo Chính phủ, việc xử lý tài sản, thu nhập kê khai không trung thực hoặc tài sản, thu nhập tăng thêm mà người kê khai không giải trình được một cách hợp lý về nguồn gốc có liên quan đến quyền sở hữu tài sản của người kê khai và vợ/chồng, con chưa thành niên của họ.

Trong khi đó, phương thức xử lý thông qua thủ tục tố tụng hình sự, tố tụng dân sự là một vấn đề còn mới, phức tạp và có thể ảnh hưởng đến các quyền hiến định của công dân.

Đồng thời, nếu áp dụng thì cũng đòi hỏi nhiều điều kiện đảm bảo thực hiện mà ở thời điểm hiện tại là chưa phù hợp với thực tiễn pháp luật và quản lý của Việt Nam như phải có một hệ thống quản lý hiệu quả tài sản, thu nhập và chi tiêu trong toàn xã hội hoặc thay đổi những nguyên tắc cơ bản trong pháp luật về tố tụng hình sự, tố tụng dân sự liên quan đến trách nhiệm chứng minh.

Chính phủ cho biết, khi thảo luận vấn đề này có hai loại ý kiến. Loại thứ nhất cho rằng cơ chế thu hồi loại tài sản như trên thực hiện thông qua việc xác định đó là hành vi trốn thuế và có quy định về việc chuyển hồ sơ vụ việc từ cơ quan, đơn vị kiểm soát tài sản, thu nhập sang cho cơ quan quản lý thuế. Còn phương án hai đề nghị quy định hình thức xử phạt phù hợp vì coi đó là hành vi vi phạm hành chính.

Lựa chọn theo ý kiến thứ nhất, Chính phủ trình phương án đánh thuế tài sản không minh bạch như sau:

Một là, trường hợp kết luận tài sản, thu nhập thực tế của người có nghĩa vụ kê khai lớn hơn tài sản, thu nhập đã kê khai hoặc có tài sản, thu nhập tăng thêm mà người kê khai không giải trình được một cách hợp lý về nguồn gốc của tài sản, thu nhập chênh lệch hoặc tăng thêm đó và chưa có căn cứ xác định do phạm tội mà có, thì trong thời hạn 30 ngày, kể từ ngày ban hành Kết luận xác minh tài sản, thu nhập, cơ quan, đơn vị kiểm soát tài sản, thu nhập gửi kết luận

xác minh tài sản, thu nhập đến cơ quan quản lý thuế có thẩm quyền yêu cầu thực hiện việc thu thuế thu nhập cá nhân theo quy định của pháp luật về thuế.

Hai là, người phải nộp thuế theo quy định tại khoản 1 điều này có quyền khiếu nại đến cơ quan, đơn vị kiểm soát tài sản, thu nhập hoặc khởi kiện kết luận xác minh tài sản, thu nhập ra tòa án có thẩm quyền theo quy định pháp luật.

Ba là, việc thu thuế quy định tại khoản 1 điều này không loại trừ việc xử lý trách nhiệm hình sự và tịch thu tài sản đối với người kê khai, nếu các cơ quan tiến hành tố tụng trong quá trình giải quyết một vụ án hình sự có liên quan chứng minh được tài sản kê khai không trung thực, tài sản tăng thêm không giải trình một cách hợp lý có được hoặc có nguồn gốc từ hành vi phạm tội.

Bốn là, Chính phủ quy định chi tiết về trình tự, thủ tục thực hiện quy định tại khoản 1 và khoản 2 Điều này.

Đồng thời, để phù hợp với pháp luật về thuế, dự thảo luật đã có thêm quy định tại điều 123 để bổ sung một số điều của Luật Thuế thu nhập cá nhân, bao gồm: bổ sung khoản 11 vào điều 3 về thu nhập chịu thuế, bổ sung điều 18a vào sau điều 18 về xác định thu nhập chịu thuế và bổ sung điểm g vào khoản 2 điều 23 về mức thuế suất 45% trong biểu thuế toàn phần.

Đánh thuế 45% không có nghĩa hợp pháp hóa 55% tài sản bất minh

Sáng 31/5, Tổng Thanh tra Chính phủ Lê Minh Khái trình bày báo cáo giải trình, tiếp thu, chỉnh lý dự thảo Luật Phòng, chống tham nhũng sửa đổi trước Quốc hội.

Ông Khái cho biết, Chính phủ đề xuất 2 phương án xử lý với tài sản, thu nhập kê khai không trung thực, không kê khai và tài sản, thu nhập biến động mà không được giải trình một cách hợp lý.

Theo phương án một, cơ quan, đơn vị kiểm soát tài sản, thu nhập yêu cầu cơ quan thuế thực hiện việc thu thuế thu nhập cá nhân. Đồng thời, dự thảo Luật Sửa đổi Luật Thuế thu nhập cá nhân (bổ sung Điều 18a và điểm g khoản 2 Điều 23), quy định mức thuế suất 45% đối với thu nhập chịu thuế do vi phạm quy định của Luật Phòng chống tham nhũng (Điều 123 của dự thảo luật).

Phương án 2 thì cơ quan, đơn vị kiểm soát tài sản, thu nhập yêu cầu cơ quan có thẩm quyền ra quyết định xử phạt vi phạm hành chính với mức phạt tiền bằng 45% giá trị của phần tài sản, thu nhập chênh lệch hoặc tăng thêm.

Đối với cả 2 phương án, dự thảo luật đều quy định người bị thu thuế hoặc bị xử phạt hành chính có quyền khiếu nại hoặc khởi kiện tại tòa án hành chính về kết luận xác minh tài sản, thu nhập. Việc thu thuế hay xử phạt hành chính đều không loại trừ trách nhiệm hình sự nếu các cơ quan có thẩm quyền chứng minh tài sản đó do phạm tội mà có.

Ông Lê Minh Khái thông tin Chính phủ lựa chọn phương án một, bởi phương án này phù hợp với điều kiện, hoàn cảnh cụ thể ở nước ta. Việc này thể hiện thái độ của Nhà nước trong việc xử lý các khoản thu nhập, tài sản có nguồn gốc không rõ ràng khi cả người có nghĩa vụ kê khai cũng như cơ quan Nhà nước có thẩm quyền đều không có đủ bằng chứng xác thực về căn cứ xác lập quyền sở hữu hợp pháp theo quy định của pháp luật.

Ngoài ra, luật coi như đã có một khoản thu nhập được tích lũy trong quá khứ nhưng chưa kê khai của người có nghĩa vụ kê khai, vợ, chồng, con chưa thành niên của họ và do vậy, sẽ phát sinh trách nhiệm nộp thuế theo quy định của pháp luật.

"Việc đánh thuế không loại trừ trách nhiệm hình sự và tịch thu tài sản. Điều này có thể tránh được cách hiểu theo hướng hợp pháp hóa 55% giá trị còn lại của tài sản, thu nhập không có nguồn gốc rõ ràng hoặc trái với các quy định của pháp luật về phòng, chống rửa tiền", Tổng Thanh tra Chính phủ nhấn mạnh.

Tài sản, thu nhập không hợp pháp phải xử lý

Trình bày báo cáo thẩm tra ngay sau đó, bà Lê Thị Nga, Chủ nhiệm Ủy ban Tư pháp của Quốc hội nhận định đối với tài sản tham nhũng, tài sản có nguồn gốc bất hợp pháp (do phạm tội, do vi phạm pháp luật mà có) thì tùy từng trường hợp, pháp luật hiện hành đã có quy định cụ thể để xử lý hình sự hoặc xử lý vi phạm hành chính bằng hình thức thu hồi, trả lại cho chủ sở hữu hoặc tịch thu sung công...

Riêng,tài sản, thu nhập chênh lệch hoặc tăng thêm mà người có nghĩa vụ kê khai không giải trình được về nguồn gốc thì đến nay, pháp luật vẫn chưa có quy định để xử lý. Trong đó, không loại trừ tài sản, thu nhập này có nguồn gốc bất hợp pháp nhưng người có nghĩa vụ kê khai cũng không chứng minh được nguồn gốc hợp pháp và Nhà nước cũng chưa chứng minh được tài sản này do phạm tội, vi phạm pháp luật mà có.

Từ đó, Ủy ban Tư pháp cho rằng dự thảo luật đã bổ sung quy định xử lý đối với loại tài sản, thu nhập này là cần thiết. Về phương án xử lý cụ thể, Chủ nhiệm Nga cho hay có hai luồng ý kiến chính.

Nhiều ý kiến tán thành với phương án một của dự thảo luật vì đối với tài sản, thu nhập mà người có nghĩa vụ kê khai không giải trình được một cách hợp lý về nguồn gốc. Nhưng, Nhà nước cũng chưa chứng minh được tài sản này có nguồn gốc bất hợp pháp thì trước mắt, có thể coi đây là các khoản thu nhập phát sinh mà người kê khai chưa nộp thuế và buộc họ phải nộp thuế là phù hợp.

"Phương án này không mâu thuẫn với các quy định hiện hành của pháp luật hình sự, dân sự và hạn chế ít nhất việc phải sửa đổi các luật có liên quan. Về mức thuế, nhiều ý kiến của Ủy ban Tư pháp tán thành mức thuế suất 45% với những lý do như giải trình của Chính phủ. Tuy nhiên, cũng có ý kiến đề nghị cân nhắc mức thuế suất cho phù hợp với các quy định của Luật Thuế thu nhập cá nhân", bà Lê Thị Nga nói.

Bên cạnh đó, có ý kiến tán thành với phương án 2 vì mối quan hệ giữa Nhà nước với cán bộ, công chức, viên chức trong kiểm soát, kê khai tài sản, thu nhập là mối quan hệ hành chính. Cán bộ, công chức, viên chức có nghĩa vụ phải nghiêm chỉnh chấp hành Luật Phòng chống tham nhũng, trong đó có nghĩa vụ trung thực, minh bạch trong kê khai tài sản, thu nhập.

Vì vậy, tài sản, thu nhập thực tế lớn hơn tài sản, thu nhập đã kê khai hoặc tài sản, thu nhập tăng thêm mà người có nghĩa vụ kê khai không giải trình được hợp lý về nguồn gốc thì Nhà nước sẽ xử phạt hành chính đối với hành vi kê khai tài sản, thu nhập không trung thực, không minh bạch.

Tuy nhiên, Luật Xử lý vi phạm hành chính chưa quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực, chưa quy định về thẩm quyền xử phạt và mức phạt. Do đó, phương án này được áp dụng thì cần sửa đổi Luật Xử lý vi phạm hành chính để bổ sung xử phạt hành chính trong lĩnh vực Phòng chống tham nhũng, đồng thời sửa đổi về thẩm quyền, mức phạt. Về mức phạt, Ủy ban Tư pháp đề nghị cân nhắc cho phù hợp.

Hoan Nguyễn